

## Nordjylland

# FOREBYGGELSE I NORDJYLLANDS AMT

Er forebyggelse og sundhedsfremme luftige begreber uden ret meget hold i virkeligheden? Og nytter det overhovedet noget?

### AF ALICE THAARUP

Indimellem bliver der lavet undersøgelser af effekten af en forebyggende indsats, som dokumenterer, at netop disse metoder er andre overlegne med hensyn til at mindske et givet problem.

Når jeg læser disse undersøgelser, har jeg altid en nagende tvivl: Hvordan kan man i et menneskeliv med så utroligt mange forskellige påvirkninger indkredse en enkelt: den specifikke, forebyggende indsats, og sige, at den har gjort udslaget?

Denne sommer deltog jeg i en europæisk alkoholkonference. En forsker fra New Zealand havde samlet undersøgelser fra en lang række lande om effekten af forebyggelsen i skolerne. Hendes konklusion på baggrund af disse undersøgelser var, at den sædvanlige undervisning i skolerne i emnet alkohol ingen effekt havde, med mindre der samtidig blev sat ind politisk i form af klare, udmeldte holdninger og en politik i skolerne, i kommunerne og fra statens side.

Dette understreger 'at der ingen lette løsninger er på komplicerede problemer', og vi løser ikke et problem ved udelukkende at individualisere det. Det må ses og tackles i en bred sammenhæng.

Men på trods af al denne usikkerhed har jeg alligevel valgt at arbejde med forebyggelse i langt den største del af mit faglige liv. Og jeg synes stadigvæk, at feltet er en spændende udfordring og værdt at beskæftige sig med.

### Amtets rolle

Hvad er egentlig amtets rolle i det forebyggende arbejde på rusmiddelområdet?

Jeg synes, det er vigtigt at gøre sig nogle tanker herom, eftersom det efterhånden er en gammel historie, at amterne har afsat ressourcer til forebyggelsen. Det tog sin begyndelse tilbage i 1970'erne hvor de første amter ansatte alkohol- og narkotikakonsulenter til at arbejde med forebyggelse. De første, der blev ansat, havde alle det til fælles, at de var socialrådgivere med behandlererfaringer. Senere er der kommet mange andre og meget forskellige faggrupper til. Når amtets rolle i forebyggelsen skal søges indkredset, ser jeg blandt andet følgende opgaver som væsentlige:

- at fastholde en specifik viden på rusmiddelområdet og være områdets 'advokater', så det ikke bare forsvinder i den store mængde af sundhedsemner og sociale problemer
- at organisere og koordinere netværk i amtet på områder som folkeskolen,

ungdomsuddannelserne og arbejdspladserne og dermed give mulighed for erfaringsudveksling og idéudvikling

- at undervise på amtslige og statslige uddannelser med relevans for rusmiddelområdet – for eksempel uddannelserne til pædagoger, socialrådgivere, jordemødre, sygeplejersker og lærere
- at være bindeled mellem det statslige og kommunale niveau i forbindelse med centralt udmeldte kampagner og projekter
- at viderebringe ny viden på feltet til de lokale aktører
- metodeudvikling

### Amtet i Nordjylland

Nordjyllands Amt ansatte sin første alkohol- og narkotikakonsulent i 1978. Hun synliggjorde området så godt, at man i 1983 ansatte endnu en konsulent.



ALICE THAARUP,  
AFDELINGSLEDER, FOLDBJERGCENTRET  
WWW.FOLDBJERGCENTRET.DK



Da amtet i 1992 oprettede Foldbjergcentret, amtets rusmiddelorganisation, havde den ene konsulent fået andet arbejde, så forebyggelsen bestod af en konsulent og en - meget kompetent - sekretær på deltid! Alligevel blev vi til en afdeling: forebyggelsesafdelingen, hvor man også anbragte de personer, der på det tidspunkt arbejdede med udlevering af metadon. Der var ingen faglige begrundelser for en sådan sammensat afdeling med opgaver i hver sin ende af skalaen - det var mere et udtryk for, at man ellers ikke vidste, hvor man skulle placere funktionen med varetagelse af metadonudlevering.

### Forebyggelsesafdelingen

I dag 12 år senere er forebyggelsesafdelingen blandt andet ved hjælp af puljemidler, og en centerleder der prioriterer forebyggelsen, vokset til en afdeling med i alt 8 ansatte! 'Metadonen' er integreret i behandlingssystemet, så i afdelingen arbejder alle 8 med forebyggelse. De tre af stillingerne er godt nok midlertidige, 4-årige puljeansættelser, men den tid, der går godt, kommer ikke skidt tilbage, og puljestillingerne skal bruges til at gøre for eksempel de særlige indsatser i forhold til børn og familier til driftsopgaver i kommunerne og behandlingssystemet.

I en organisation som Foldbjergcentret fylder behandlingen rigtigt meget. Det er her, de fleste stillinger er, og det er det område, der optager politikere og andre mest - på godt og ondt.

Det kan derfor være meget vanskeligt at få lydhørhed for forebyggelsen i en organisation som Foldbjergcentret, der arbejder med ambulante- og døgnbehandling, akutfunktion, halvvejsklinik, dagbehandling og metadonudlevering. Derfor har det været en meget stor fordel for forebyggelsen at være en selvstændig afdeling, hvor jeg som afdelingsleder er en del af ledergruppen og i den sammenhæng har et vigtigt afsæt for at sætte forebyggelsen på dagsordenen. Og det har jeg i den grad benyttet mig af!

### Synlighed

Det er også af stor betydning kontinu-

erligt at synliggøre det forebyggende arbejde over for politikerne - i skrift og tale - og i det hele taget være kendt og synlig i amtet. Det indebærer for eksempel at skrive i dagspressen, være i radio og TV og ikke mindst at tilbyde undervisning i alle relevante - og ind i mellem irrelevante - sammenhænge.

Jeg tror, at denne synlighed er med til at sikre en fortsat forebyggende indsats på rusmiddelområdet i Nordjyllands Amt, og at flest mulige interesserer sig for området.

Rusmidler har en eksistentiel betydning for alle mennesker og er dermed et felt, som alle føler sig berørt af - på den ene eller anden måde. Det betyder, at området også har pressens interesse, og i mange forskellige sammenhænge er brug og misbrug af rusmidler et emne, man gerne sætter på dagsordenen.

Forebyggelsesafdelingen har sit eget budget - ikke stort, men alligevel et udtryk for vores selvstændighed.

Den vigtigste ressource er dog de fagpersoner, der er ansat i afdelingen, og som repræsenterer en bred faglighed. Alle har fuld kompetence på det område, de arbejder indenfor. Målgrupperne i vort arbejde spænder fra den gravide misbruger over familierne, folkeskolen, ungdommen, arbejdspladserne og spritbilisterne!

### Brug erfaringerne

Med den kommende strukturreform er det billede, jeg her tegner af den amtslige forebyggelse på rusmiddelområdet, måske snart historie.

Men ud fra mine erfaringer med forebyggende arbejde i Nordjyllands Amt vil jeg alligevel afslutningsvist opsummere følgende forhold af betydning for en fastholdelse af forebyggelsesarbejdet i amtet:

- kompetente og engagerede forebyggere
- selvstændig enhed med eget budget og egen leder
- tydelighed omkring amtets rolle i forebyggelsen
- synliggørelse af rusmiddelområdet - på alle leder og kanter!



### FESTKULTUR OG RUSMIDLER I GYMNASIESKOLEN

Af Steen Beck & Stine Reesen

Dansk Institut for Gymnasiepædagogik,  
Syddansk Universitet

Rapporten 'Festkultur og rusmidler i gymnasieskolen' sætter fokus på gymnasieelevers forbrug og holdninger til rusmidler og på uddannelsesinstitutionernes rolle og ansvar i forhold til elevernes festkultur og rusmiddelvaner. I rapporten præsenteres et interventionsprogram, der blev gennemført på to gymnasier i skoleåret 2003/2004, hvor elever, lærere og ledere arbejdede med rusmiddeltemaet. Forskellige teoretiske tilgange til ungdomskultur og gymnasial organisationskultur præsenteres, holdninger og erfaringer analyseres, og der gives konkrete eksempler på, hvordan man på gymnasiale uddannelser kan formulere en rusmiddelpolitik, der er forankret i skolens værdier og normer. Rapporten henvender sig til ledere, studievejledere og lærere inden for de gymnasiale ungdomsuddannelser, rusmiddelkonsulenter samt andre, der interesserer sig for problemstillingen. I forbindelse med offentliggørelsen af rapporten afholdt Dansk Institut for Gymnasiepædagogik en konference d. 22. september 2004.

Rapporten samt bilag kan downloades fra DIGs hjemmeside: [www.dig.sdu.dk/forskning/forskningsprojekter/rusmiddelprojekt.htm](http://www.dig.sdu.dk/forskning/forskningsprojekter/rusmiddelprojekt.htm)